

Christus Petro commisit. Legimus autem Act. II crevisse oves Petri ad tria millia, et Act. IV ad quinque millia in sola Hierosolyma. Deinde, quo sunt homines plures, eo magis indigent uno Rectore, a quo in unitate contineantur. Sed de hoc in prima questione dictum est.

Secundo objicit ibid. §. 11. Si ideo Romæ est Sedes summi Pontificatus, quia Petrus Apostolus Romæ Pontificatum gerens defunctus est; ergo Pontificatus Judaici sedes debuit semper esse in deserto, quia ibi Moses et Aaron Pontificatum gerentes mortui sunt; et Sedes Pontificalis Christianorum Hierosolymis esse deberet, quia ibi Christus summus Pontifex obiit.

Respondeo ex dictis: non ideo Romæ esse Sedem Pontificalem, quia Petrus Romæ obiit, sed quia Romanus Episcopus fuit, nec Sedem ex Roma unquam alio translulit. Moses autem, et Aaron non fixerunt in deserto sedem, sed ibi in itinere cum essent mortui sunt: sicut etiam Christus non fixit Sedem Hierosolymis, nec in ullo particulari loco, ut supra diximus.

Tertio objicit ibidem §. 12. Privilegium hoc de primatu totius Ecclesiæ, vel est locale, vel personale, vel mixtum. Si primum; ergo cum semel fuerit concessum Antiochiæ, non potest ab ea tolli, etiamsi inde Petrus recesserit, et alibi mortuus sit. Si secundum; ergo nihil ad locum; igitur nihil juris habet Roma in Pontificatu magis, quam alia civitas. Si tertium; ergo non sufficit esse Romanum Episcopum ad hoc ut aliquis habeat Primatum: nam si est privilegium partim locale partim personale, non datur loco, nisi pro tempore quo in eo est talis persona, id est, Petrus.

Respondeo: ex prima Christi institutione dignitatem Pontificalem fuisse personalem: tamen ex facto Petri factam esse postea localem seu potius mixtam, neque id sine divino nutu. Dico fuisse initio personalem, quia a Christo non fuit alligata ulli certo loco, sed in personam Petri absolute collata: sic autem personalem fuisse affirmo, ut tamen publica, non privata fuerit.

Privilegia personalia privata dicuntur, quæ dantur alicui personæ pro se tantum: publica vero, quæ dantur pro se et successoribus. Quia tamen postea Petrus Romæ Sedem fixit, factum est hoc privilegium

etiam locale, et proinde mixtum: nam est alligata Romanæ urbi, donec Petri successores Romæ Sedem retinent. Nam si divino jussu Sedes alio transferretur, non essent amplius Romani Episcopi totius Ecclesiæ Episcopi, si transferretur, inquam, ipsa Sedes, ita ut qui nunc sunt Romani Pontifices alicujus alterius loci Episcopi dicerentur: non enim sola absentia Pontificum ab urbe, Sedem transferre dicitur. Atque hæc ex hypothesi dicta sunt: non enim credimus unquam futurum, ut Petri Sedes alio transferatur.

Quarto objicit ibidem §. 13. Si Romanus Pontifex, quia succedit Petro, est primus Episcopus; debet igitur esse Ephesinus, II, Hierosolymitanus, III, et sic de cæteris: at videmus secundum fuisse Alexandrinum, qui nulli Apostolo successit: Ephesinum autem ne extremo quidem angulo hæreere potuisse.

Respondeo: ordinem et numerum Patriarchalium Sedium non pendere ex dignitate priorum Episcoporum, alioqui non tres, sed duodecim fuissent pro numero Apostolorum: sed ex sola Petri dignitate et voluntate, ut ex Anacleto, Leone, Gelasio, et Gregorio ostendimus in quest. 3. in prerogativis Petri.

Quinto objicit eodem lib. IV, cap. 7. §. 28, si quæ dicuntur Petro intelliguntur dicta etiam successoribus; ergo fateri debent Romani Pontifices se omnes esse Satanas: nam hoc est dictum Petro Matth. XVI. in eodem loco, ubi dictum est ei: *Tibi dabo claves regni calorum* (1).

Respondeo. Ea quæ dicuntur Petro in triplici esse differentia: quædam enim dicuntur ei pro se tantum, quedam pro se et omnibus Christianis: quædam pro se et successoribus; id quod evidenter colligitur ex ratione diversa, qua ei dicuntur. Nam quæ dicuntur ei, ut uni ex Fidelibus, certe omnibus Fidelibus dicta intelliguntur. Ut Matth. XVIII: *Si peccaverit in te frater tuus etc.* (2). Quæ dicuntur ei ratione aliqua propria personæ ipsius, ei soli dicuntur, ut: *Vade post me Satana. Et: Ter me negabis* (3): ista enim dicuntur ei ratione propriæ imbecillitatis et ignorantiae. Quædam denique dicuntur ei ratione officii pastoralis, quæ proinde dicta intelliguntur omnibus successoribus, ut: *Pasce oves meas. Et: Confirma*

fratres tuos. Et: Quodcumque ligaveris etc. (1) Argumenta Lutheri levissima sunt, et ex dictis facillime a quovis solvi possunt: et præterea diligenter solvuntur ab Eekio, Fabbro, Roffensi, et Cajetano, quorum libri sunt in omnium manibus, ideo ea prætermitto.

CAPUT XIII.

Idem probatur ex Conciliis.

Secundo loco probandus est Romani Pontificis primatus ex Conciliis. Et quidem Lutherus lib. de pot. Papæ, et Illyricus in lib. cont. Primat., et Calvinus lib. IV Inst. cap. 7, §. 1 dicunt, contra nos aperte pugnare VI Canonem Nicæni Concilii, in quo assignatur Romano Pontifici certa regio gubernanda, eaque perexigua, declaraturque unus ex Patriarchis, non autem Caput aliorum; pro nobis autem nullius Concilii testimonium invenire potuerunt. At sunt nihilominus illustrissima Conciliorum generalium testimonia pro Romani Pontificis primatu, ex quibus aliqua ita generalia fuerunt, ut in eis Græci et Latini interfuerint. Quod est notandum contra Græcorum levitatem et pertinaciam.

Primum ergo habemus Nicænum Concilium, et illum ipsum VI Canonem, quem adversarii objiciunt: sed explicatione aliqua indiget iste canon, ut argumentum inde sumi possit. Igitur VI Canon Nicæni Concilii sic habet in tom. Conc. quæ hodie exstant: « Mos antiquus perduret in Ægypto, vel Lybia, et Pentapoli, ut Alexandrinus Episcopus horum omnium habeat potestatem, quoniam quidem et Episcopo Romano parilis mos est. »

Sunt autem circa hunc Canonem aliqua notanda.

Primo ex Nicolao I in epist. ad Michael. Concilium Nicænum nihil statuisse circa Romanam Ecclesiam, quoniam potestas ejus, non ab hominibus, sed a Deo est; sed tantum ex forma Romanæ Ecclesiæ constituisse statum aliarum Ecclesiarum. Non enim dicit Concilium: « Habeat Romanus Episcopus hujus vel illius regionis administrationem »,

sed ait: « Habeat Episcopus Alexandrinus curam Ægypti, et Lybiæ, quoniam Romanus Episcopus ita consuevit. » Ubi aperte Romana Ecclesia fit regula aliarum, et nihil circa eam proprie statuitur. Itaque errant Calvinus, Illyricus, Nilus, et cæteri, qui dicunt, a Concilio Nicæno certos fines assignatos Romano Episcopo, ut nimirum solum curam gerat suburbanarum Ecclesiarum.

Secundo est observandum, in libris vulgaris deesse initium hujus Canonis, quod tale est: « Ecclesia Romana semper habuit primatum, mos autem perduret etc. » Sic enim iste canon citatur in Concilio Chalcedonensi, act. 16, a Paschasio Episcopo. Sic etiam veritè ex Græco ante annos circiter mille Dionysius quidam Abbas, ut Alanus Copus annotavit in I. Dial. Quocirca in eodem Concilio Chalcedonensi, act. 16, post lectum hunc Canonem VI Nicæni Concilii, judices dixerunt: « Perpendimus omnem primatum et honorem præcipuum, secundum Canones, antiquæ Romæ Deo amantissimo Archiepiscopo conservari. »

Observandum est tertio, illa verba: « Quoniam talis est Episcopo Romano consuetudo », quatuor modis exponi solere.

Primo, exponit Rufinus lib. X hist. Eccles. cap. 6. decretum esse a Concilio, ut Alexandrinus Episcopus habeat curam Ægypti, sicut habet Episcopus Romanus curam suburbanarum Ecclesiarum.

At falsa expositio est: nam si Episcopus Romanus est primus et præcipuus Patriarcha; quomodo credibile est illi assignatam angustissimam regionem, aliis autem Patriarchis minoribus latissimam? Nam Antiochenus habuit totum Orientem; Alexandrinus tres amplissimas provincias: Ægyptum, Lybiam, et Pentapolim; Romanus autem habuisset tantum suburbanas Ecclesias, id est, sex Episcopatus Romæ vicinissimos. Deinde, illa particula *quoniam* rationalis particula est: non est autem bona ratio, ut Episcopus Alexandrinus trium provinciarum curam gerat, quia Romanus Episcopus curam gerit suburbanarum Ecclesiarum; igitur aut ratio Concilii nihil valet, aut non recte Concilii sententiam Rufinus exposuit. Denique, Concilium Nicænum, nec ut citatur in Concilio VI Carthaginiensi, nec ut legitur in Concilio Chalcedonensi, act. 16, nec ut habetur in proprio loco in tom. Conc., nec ut est apud

(1) Matth. XVI, 19. — (2) Matth. XVIII, 15. — (3) Matth. XVI, 23; Ibid. XXVI, 34.

(1) Joan. XXI, 17; Matth. XVI, 19; Luc. XXII, 32.

Abbatem Dionysium, meminit suburbanarum Ecclesiarum, sed tantum ait: « Habeat Alexandrinus Episcopus potestatem in toto Ægypto, Lybia, et Pentapoli, quoniam et Episcopo Romano talis consuetudo est. » Itaque mera diviniatio fuit illa Ruffini, quem sequitur Calvinus, de suburbanis Ecclesiis.

Secunda expositio est Theodori Balsamonis in explic. hor. can., et Nili in suo lib. cont. Prim., Concilium decrevisse, ut Episcopus Alexandrinus habeat curam totius Ægypti, sicut Romanus Episcopus habet curam totius Occidentis.

Hæc quidem sententia liberalior est, sed tamen falsa. Nam Concilium cum ait: « Quoniam talis est Episcopo Romano consuetudo, » reddit causam, ut diximus, cur debeat permanere antiquus mos in Ægypto, et Lybia, et Pentapoli, ut eorum locorum habeat curam Episcopus Alexandrinus: non est autem causa hujus rei, quia Romanus Episcopus habet curam Occidentis; quomodo enim sequitur, Episcopus Romanus habet curam Occidentis; igitur Alexandrinus debet curam gerere Ægypti, Lybia, et Pentapoli? Cur non totius Africæ potius? aut cur non Ægypti tantum? aut cur Alexandrinus, et non Carthaginiensis, auliquis alius istam curam habeat? Adde quod Concilium non meminit Occidentis, neque Orientis, sed tantum ait: « Quoniam talis Episcopo Romano est consuetudo. »

Tertia expositio est Auctoris Sum. Conc., qui ex quodam vetusto codice putat restituendum: « Quoniam Metropolitanus talis consuetudo est » pro eo quod habemus: « Quoniam Episcopo Romano talis consuetudo est. »

At neque hæc est solida expositio. Exemplaria enim Nicæni Concilii nusquam exstant pleniore et emendatiora, quam in scriptis Romanorum antiquorum Pontificum, ut infra ostendemus, cum agemus de appellationibus: nam quæ in Græcia erant, concretata fuerunt ab Arianis, teste Athanasio, in epist. ad omnes Orthodoxos; et ideo non mirum, si quæ citantur a Græcis, et a Ruffino mutila et corrupta sunt.

Porro ex Romana Ecclesiæ scriptis tulit hunc Canonem Paschasius B. Leonis legatus ad Conc. Chalced. et in eo legimus: « Quoniam talis Episcopo Romano consuetudo est. » Adde, quod non est bona ratio, cur debeat Alexandrinus Episcopus tantam ditionem habere, quia ita consueverunt Me-

tropolitani. Nam metropolitani non regunt nisi unam provinciam: Alexandrino autem multe provinciæ et multi Metropolitani subijciuntur.

Quarta igitur, et vera expositio est, Alexandrinum debere gubernare illas provincias, quia Romanus Episcopus ita consuevit, id est, quia Romanus Episcopus ante omnem Conciliorum definitionem consuevit permittere Episcopo Alexandrino regimen Ægypti, Lybia, et Pentapoli: sive consuevit per Alexandrinum Episcopum illas provincias gubernare. Sic intellexit hunc canonem Nicolaus I. in epist. ad Michael., nec apparet ulla alia probabilis expositio.

Secundum Concilium generale in epist. ad Damas. quæ extat apud Theodoretum lib. V hist. cap. 9. dicit, se convenisse apud urbem Constantinopolim ex mandato litterarum Pontificis per Imperatorem ad se missarum. Et ibidem fatentur, Romanam Ecclesiam Caput esse, se autem membra.

Tertium Concilium, ut est apud Evagrium lib. I hist. cap. 4. dicit, se deponere Nestorium ex mandato litterarum Celestini Papæ Romani. Et in epist. ad eund. Celest., idem Concilium scribit, se causam Joannis Patriarchæ Antiocheni, quæ magis dubia erat quam causa Nestorii, non fuisse ausum judicare, sed reservasse iudicio ipsius Celestini: quæ omnia perspicue indicant supremam Romanæ Pontificis auctoritatem. Concilium Chalcedonense act. 1, 2 et 3. passim vocat Leonem *universalis Ecclesiæ Pontificem*. Et in epistol. ad Leonem: « Et post hæc, inquit, omnia insuper, et contra ipsum, cui vineæ custodia a Salvatore commissa est, extendit insaniam, id est, contra tuam quoque Apostolicam sanctitatem. » Hic vides maximum Concilium confiteri, Romano Pontifici a Deo ipso vineæ, id est, Ecclesiæ universæ, custodiam esse commissam.

Synodus Constantinopolitana, quæ ante quintam Synodum in causa Anthimi congregata est, act. 4. per Menam Patriarcham Concilii Præsidentem ita loquitur: « Nos, inquit, Apostolicam Sedem sequimur, et obedimus, et ipsius communicatores habemus, et condemnatos ab ipsa, et nos condemnamus. » Jam si totum Concilium Apostolica Sedi obedire se profitetur, certe Apostolica Sedes toti Ecclesiæ cum auctoritate præest.

Septima Synodus act. 2. recipit, et probat epist. Adriani ad Tharasium, in qua hæc

habentur: « Cujus, inquit, Sedes per totum terrarum Orbem primatum obtinens lucet, omniumque Ecclesiarum Dei Caput existit. Unde et ipse B. Petrus Apostolus Dei jussu Ecclesiam pacens, nihil omnino prætermisit, sed ubique Principatum obtinuit, et obtinet etc. » Nota, in presenti dici: « Primatum obtinens lucet. » Et, « Caput existit etc. »

Lateranense Concilium sub Innocentio III, in quo Græci, et Latini interfuerunt cap. 3: « Romana, inquit, Ecclesia disponente Domino, super omnes alias ordinariæ potestatis obtinet principatum, utpote mater universorum Christi fidelium, et magistra. »

Concilium Lugdunense generale sub Gregorio X. ut habetur in Sexto, titulo de Elect. cap. Ubi periculum, vocat Romanum Episcopum Vicarium Christi, Successorem Petri, Rectorem universalis Ecclesiæ: et in hoc etiam Concilio Græci, et Latini interfuerunt.

Denique Concilium Florentinum, Græcis et Latinis consentientibus, ita statuit: « Definimus sanctam Apostolicam Sedem, et Romanum Pontificem in universum Orbem tenere primatum, et ipsum Pontificem Romanum successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, et verum Christi vicarium, totiusque Ecclesiæ Caput, et omnium Christianorum patrem, ac doctorem existere, et ipsi in B. Petro pascendi, regendi, et gubernandi, universalem Ecclesiam a domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse. (1) » Omitto quinque alia Concilia generalia, quia nec a Græcis recipiuntur, cum ipsi non interfuerint, nec a Lutheranis, cum sint post annum 600 celebrata. Nimirum Lugdunense sub Innocentio IV. ut habetur c. 1. de homic. in Sexto. Viennense sub Clemente V. ut habetur Clemen. unica, de sum. Trin. et Fid. Cath. Constantiense sess. 8. et 13. Lateranense sub Leone X. sess. 11. et Tridentinum sess. XIV, cap. 7. et alibi.

CAPUT XIV.

Idem probatur ex testimoniis summorum Pontificum.

Tertium argumentum sumitur a summorum Pontificum sententiis. Est autem observandum epistolas Pontificum in tres quasi classes distribui posse.

Prima classis continet epistolas Pontificum, qui sederunt usque ad annum 300, in quibus Magdeburgenses et Calvinus fatentur, vere asseri Primatum, et eos Pontifices sanctos, et veros Pontifices fuisse: sed eas epistolas dicunt esse confictas, et recentes, ac falso Pontificibus illis adscriptas.

Secunda classis complectitur epistolas eorum Pontificum, qui sederunt ab anno 600 usque ad nostra tempora, in quibus fatentur adversarii, vere asseri Primatum, et esse eorum Auctorem, quibus inscribuntur: sed eos Pontifices non esse dignos Fide, et Pseudopontifices, non Pontifices fuisse.

Tertia classis comprehendit illas epistolas, in quibus et aperte asseritur Primatus, et quas constat esse scriptas a sanctis et veris Pontificibus, qui floruerunt ab anno 300 ad 600 videlicet, Julio, Damaso, Siricio, Innocentio, Zozimo, Leone, Gelasio, Anastasio II. Joanne II. Felice IV. Pelagio II. Gregorio Magno. Ergo in testimoniis primæ et secundæ classis, non erit opus immorari in citandis verbis, sed satis erit notare loca, et respondere ad objectiones hæreticorum: quandoquidem fatentur, in illis epistolis aperte asseri sententiam nostram. Verba autem adferenda tantum erunt in testimoniis tertiæ classis.

Primum igitur diserte asserunt Primatum hi S. Pontifices, Clemens epist. 1. Anacleus epist. 3. Evaristus epist. 1. Alexander epist. 1. Pius epist. 1. et 2. Anicetus epist. 1. Victor epist. 1. Zephyrinus epist. 1. Calixtus epist. 2. Lucius epist. 1. Marcellus in ep. 1. Eusebius epist. 3. Melchiodes epist. 1. Marcus epist. 1.

Ad hæc testimonia nihil respondent, nisi esse recentia et supposititia. At quamvis aliquos errores in eas irrepisse non negave-

(1) Hujus testimonii et capituli sequentis vim infringere conati sunt Doellinger et Graty, de quibus videbitur infra.

rim, nec indubitata esse affirmare audeam : certe tamen antiquissimas esse nihil dubito, mentiuntur enim Magdeburgenses Cent. II, cap. 7. ad fin., cum dicunt, nullum fide dignum Auctorem citasse has epistolas ante tempora Caroli Magni. Nam Isidorus, qui 200 annis antiquior est Carolo, in præc. sui collect. sac. Can., dicit, se ex consilio 80 Episcoporum collegisse Canones ex epistolis Clementis, Anacleti, Evaristi, et cæterorum Romanorum Pontificum. Item Concilium Vasense, can. 6. citat epistolas Clementis, ut nunc exstant. Et celebratum est hoc Concilium tempore Leonis I. id est, 350 annis ante Imperium Caroli. Denique Rufinus, qui annis 400 præcessit Carolum, Præf. in recognit. Clem. a se conversas ex Græco, meminit epistolæ Clementis ad Jacobum, et eam se verissime dicit ex Græco. Esse autem vere hanc versionem Rufini, testatur Gennadius lib. de vir. illust. in Rufino.

In secunda classe est Adrianus I. in epist. ad Tharasium, Nicolaus I. in epist. ad Michael. Imp., Leo IX. in epist. ad Michael. Episc. Constantinop., Paschalis in epist. ad Episc. Panorm., quæ habetur cap. Significasti, extra, de Elect., Innocentius III. in epist. ad Imp. Constantinop., quæ habetur cap. Solite, extra, de major. et obed. Qui omnes serio, et ex professo docent, Romanum Pontificem toti Ecclesiæ præesse.

Ad hæc adversarii respondent: hos Pontifices omnes Antichristos fuisse; id quod in sequenti questione refellemus. Interim hoc solum dicimus: si isti Pontifices Antichristi fuerunt, totam Ecclesiam ab annis fere 1000 periisse; constat enim ex historiis, Ecclesiam universam his Pontificibus adhæsisse, eorumque sententiam esse secutam. Si vero Ecclesia periit, mentitum esse Christum, qui ait Matth. XVI adversus Ecclesiam portas inferi non prevalitur. Sed de hæc multa dicemus in questionibus de Ecclesia. Veniamus ad tertiam classem, et duodecim optimos et sanctissimos Pontifices proferamus.

Primus sit S. Julius I. qui in epistol. ad Orient., quæ exstat in Apol. II S. Athanasii, ita loquitur: « An ignari estis, hanc esse consuetudinem, ut primum nobis scribatur, ut hinc quod justum est, definiat possit? quapropter si isthic ejusmodi suspicio in Episcopum concepta fuerat, id huc ad nostram Ecclesiam referri oportuit. » Et infra: « Quæ, inquit, accepimus a B. Petro Apostolo, ea vobis significo, non scripturus alio-

qui, quæ nota apud vos esse arbitror, nisi facta ipsa nos conturbassent. » His verbis S. Julius affirmat, ad se pertinere officium dijudicandi causas Episcoporum, etiam Orientalium, tametsi Patriarchæ primarii essent: (nam de causa S. Athanasii Alexandrini Patriarchæ agebatur) et hoc jus a B. Petro se accepisse, atque id omnibus notum esse. Quid, quæso, responderi potest? Auctor est sanctus et vetustissimus; epistola certa et a S. Athanasio tota descripta; verba denique ipsius perspicua, et diserta.

Secundus sit S. Damasus, qui in epist. ad omnes Episc. Orient., quam Theodoretus recitat lib. V hist. cap. 10.: « Quoniam, inquit, Apostolicæ Sedi reverentiam debitam charitas vestra distribuit vobis quam plurimum, carissimi filii, præstitistis. » Ubi agnoscit debitam reverentiam, et filios vocat omnes Episcopos. Item in epist. 4. ad Episc. Numid.: « Cuncta quæ possunt aliquam recipere dubitationem, ad nos tanquam ad Caput, ut semper fuit consuetudo, deferre non desinatis. »

Tertius S. Siricius in epist. ad Himericum Episc. Tarracon., quam etiam Calvinus vere Siricii esse fatetur: « Pro officii, inquit, nostri consideratione, non est nobis dissimulare, non est tacere libertas, quibus major cunctis Christianæ religionis zelus incumbit. Portamus onera omnium qui gravantur. Quinimo hæc portat in nobis B. Apostolus Petrus, qui nos in omnibus, ut confidimus, administrationis suæ protegit, et tuetur hæredes. » Et infra cap. 15.: « Explicavimus, ut arbitror, frater charissime, universa quæ digesta sunt in querelam, et ad singulas causas, de quibus per filium nostrum Basilianum Presbyterum ad Romanam Ecclesiam, ut pote ad Caput tui corporis retulisti etc. » Denique præcipit Episcopo, ut hæc sua decreta dirigat ad alios Episcopos omnes.

Quartus S. Zozinus in epist. ad Hesichium Salonitan. Episc.: « Ad te, inquit, potissimum scripta direximus, quæ in omnium fratrum et Episcoporum nostrorum facies ire notitiam. » Et infra: « Socii, quisquis hoc, postposita Patrum, et Apostolicæ Sedis auctoritate, neglexerit, a nobis districtius vindicandum, ut loci sui minime dubitet sibi non constare rationem, si hoc putat post tot prohibitiones posse tentari. »

Quintus S. Innocentius in epistol. 22. ad Episc. Maced.: « Adverti, inquit, Sedi Apos-

tolice, ad quam relatio, quasi ad Caput Ecclesiarum missa currebat, fieri injuriam etc. » Item in epist. ad Conc. Milevit., quæ est inter epist. S. Augustini 93.: « Diligenter, inquit, et congrue Apostolice consultiis honori, Honori, inquam, illius quem præter illa, quæ extrinsecus sunt, sollicitudo manet omnium Ecclesiarum: antiquæ scilicet regulæ formam secuti, quam toto semper ab Orbe necum notis esse servatam. Idem in epist. ad Concil. Carthag. quæ est 91. Romanam Sedem dicit esse « Fontem, et Caput omnium Ecclesiarum. »

Ad hoc testimonium Magdeburgenses nihil respondent, nisi Innocentium nimis multum sibi arrogare; quocirca eum per contumeliam Nocentium vocant. At si ita est: cur veteres Patres hunc Innocentii errorem non reprehenderunt? Cur Augustinus in epist. 106. ad Paulin. de his duabus epistolis Innocentii loquens, ait: « Ad omnia ille nobis rescripsit eodem modo, quo fas erat, at que oportebat Apostolicæ sedis Antistitem? » Cur ibidem Augustinus Innocentium beate memoriæ Papam appellat?

Sextus est S. Leo. Sed quoniam Lutherus et Calvinus dicunt, veteres Pontifices nihil auctoritatis habuisse extra Occidentem; adferamus testimonia Leonis, quibus simul Primatus asseratur, et ostendatur, eo tempore Pontifices in Græciam, Asiam, Ægyptum, et Africam jurisdictionem exercuisse. Igitur in epistol. 84. ad Anastas. Episc. Thessal.: « Sicut, inquit, præcessores mei priorum secutus exemplum, vices mei moderaminis delegavi, ut curam, quam universis Ecclesiis principaliter ex divina institutione debeamus, imitator nostræ mansuetudinis effectus, adjuvares, et longinquis ab Apostolica Sede provinciis presentiam quodammodo nostræ visitationis impenderes. » Et infra: « Vices, inquit, nostras ita tuæ credidimus charitati, ut in partem sis vocatus sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. » Et in fine, ubi dixerat magna providentia constitutos Episcopos, Archiepiscopos, et Primate, subdit: « Per quos ad unam Petri Sedem universalis Ecclesiæ cura conflueret, et nihil unquam a suo Capite dissideret. » Ex his apparet non solum Primatus, sed etiam auctoritas Leonis in Ecclesiis Græciæ.

Idem Leo epist. 46. Anathol. Episc. Constantinop.: « Residentibus, inquit, vobis, quibus executionem nostræ dispositionis injun-

ximus etc. » Vides, ut præcipiat Patriarchæ Constantinopolitano. Idem epistol. 62. ad Maxim. Antioch., monet eum, ut frequenter ad se scribat, quid agatur circa Ecclesias. Et ibidem: « Juvenalis, inquit, Episcopus ad obtinendum Palestine provinciæ principatum credidit se posse sufficere. Quod sanctæ memoriæ Cyrillus merito perhorrescens, scriptis suis mihi rem indicavit, et sollicita prece multum poposcit, ut nulla illicitis conciliis præberetur assensio etc. » Vides quomodo Patriarchæ Alexandrinus supplicat Leoni, ne permittat Juvenali subijci Palestinam? Et cum ea provincia ad Antiochenum Patriarchatum spectaret cur non petit hoc potius Cyrillus ab Antiocheno Patriarcha?

Idem epist. 81. ad Dioscor. Patriarch. Alexandr.: « Quod, inquit, a patribus nostris propensiore cura novimus esse servatum, a vobis quoque volumus custodiri etc. » Vide Leonem imperare Patriarchæ totius Ægypti, et Lybiæ. Idem epist. 87. ad Episc. Afr.: « Quod, inquit, utcumque patrum esse veniale, inultum postmodum esse non poterit, si quisquam, quod omnino interdicimus usurpare præsumpsit. » Et infra: « Causam, inquit, Lupicini Episcopi, illic jubemus audiri etc. » Leo igitur imperabat Episcopis Græciæ, Asiæ, Ægypti, Africae. Exstant etiam epistolæ ejus ad Episcopos Germaniæ, Galliæ, Hispaniæ, Italiæ, in quibus aperite se eorum judicem, et Caput agnoscit.

Denique serm. I. de Natali Apost. his verbis Romanam urbem alloquitur: « Per sacram beati Petri Sedem Caput Orbis effecta latius presidere religione divina, quam dominatione terrena. Quamvis enim multis aucta victoriis, jus imperii tui terra marique protuleris, minus tamen est, quod tibi bellis labor subdidit, quam quod pax Christiana subject. » Quid clarius?

Ad hæc loca respondet Calvinus dupliciter lib. IV. Inst. cap. 7, §. 11. Primo dicit, Leonem supra modum avidum gloriæ et dominationis fuisse, et ambitioni ejus multos restitisse. In cujus rei probationem citat in margine epist. ejus 85.

At in ea epistola nihil tale exstat nec in aliis epistolis ejus invenimus illos restitisse S. Leoni, excepto uno Episcopo Gallo, qui Hilarius dicebatur. Is tantum legitur in epist. 89. Leonis, se subtrahere voluisse ab Apostolicæ Sedis obedientia; qui tamen, ut ibidem legitur, Romanam venit ad dicendam causam, et convictus in Concilio, punitus est.

Exstant autem inter epistolas Leonis epistolae variorum Conciliorum, Episcoporum, Imperatorum ad ipsum Leonem, et nominatim epistolae Episcoporum Galliae, in quibus pietas ejus, et auctoritas mirifice praedicatur. Nec puto ante Lutherum, et Calvinum ullum fuisse, qui B. Leonem superbia et ambitionis reprehenderit.

Secundo respondet: Leonem non usurpasse sibi jurisdictionem in alios Episcopos, sed tantum se in dissidiis componendis interposuisse, quantum lex et natura Ecclesiasticae communionis patiebatur. Et probat, quia idem Leo epist. 84. ubi videtur maxime jubere Episcopos: tamen dicit, se velle servari in omnibus privilegia Metropolitanorum, quasi dicat, se ex pietate monere, auctoritatem autem relinquere iis quorum est.

At si ita est, ergo non gloria et dominationis avidior fuit, nec ambitionis accusandus erat. Deinde verba ipsa Leonis supra citata satis aperte docent, eum vere et ex auctoritate Episcopis imperasse.

Quod autem vult servari jura Metropolitanorum, nihil officit nostrae causae: nam ita vult servari, ut simul illi subjiciantur Sedi Apostolicae, et ejus Vicario. Sic enim loquitur in epist. 84.: « Igitur, inquit, secundum sanctorum Patrum canones spiritu Dei conditos, et totius mundi reverentia consecratos, Metropolitanos singularum provinciarum Episcopos, quibus ex delegatione nostra fraternitatis tuae cura praetenditur, jus tradite sibi antiquitus dignitatis intemperatum habere decernimus, ita ut a regulis praestitutis nulla aut negligentia, aut praesumptione discedant. » Et infra: « Si forte, inquit, inter ipsos qui praesunt de majoribus, quod absit, peccatis causa nascatur, quae provinciali nequeat examine definiri, fraternitatem tuam de totius negotii qualitate Metropolitanus curabit instruere, et si coram positus partibus, nec tuo fuerit res sopita iudicio, ad nostram cognitionem, quidquid illud est, transferatur. »

Septimus S. Gelasius sic ait in epistol. ad Episc. Dard.: « Cuncta per mundum novit Ecclesia quoniam quorumbilibet sententia ligata Pontificum, sedes beati Petri Apostoli jus habeat resolvendi. Ut pote quae de omni Ecclesia fas habeat iudicandi, neque cuiquam de ejus liceat iudicare iudicio. » Similia habet in epist. ad Anastas. Imper., et in tom. de vinc. anathem. Neque ad haec ulla responsio dari potest: constat enim haec vere esse ver-

ba Gelasii, et Gelasium virum sanctum fuisse, et ante mille annos Ecclesiae praefuisse.

Octavus Joannes II. qui etiam ante mille annos sedit, in epist. ad Justin. sen. Aug., quae habetur in ipso Cod. Justin. in I. fit: « Inter claras, inquit, sapientiae ac mansuetudinis vestrae laudes, Christianissime Principum, puriore luce tanquam aliquod sidus irradiat, quod amore fidei, quod charitatis studio edocti, Ecclesiasticis disciplinis Romanae Sedis reverentiam conservatis, et ei cuncta subicitis, et ad ejus deducitis unitatem, ad ejus auctorem, hoc est, Apostolorum primum, Domino loquente, preceptum est: Pasce oves meas, quam esse omnium vere Ecclesiarum Caput, et Patrum regulam, et Principum statuta declarant etc. »

Nonus Anastasius II in epist. ad Anastas. Imper. « Per ministerium, (inquit) humilitatis meae, sicut semper est sedes beati Petri in universali Ecclesia, assignatum sibi a Domino teneat principatum. »

Decimus sit Felix IV, qui in epist. I. ad varios Episc. inquit: « Sanctitatis vestrae scripta, quae ad sedem Apostolicam misistis tanquam ad caput, ut inde acciperetis responsa, unde omnis Ecclesia totius religionis sumpsit exordium, granter suscepi etc. »

Undecimus sit Pelagius II. qui in epist. I. ad Episc. Orient. « Romana sedes, inquit, instituente domino, caput est omnium Ecclesiarum. »

Duodecimus S. Gregorius Magnus non minus quam Leo, se totius Ecclesiae Caput agnovit lib. I. epist. 72. ad Gennad.: « Ex Concilio, inquit, Numidia si qui desideraverint ad Apostolicam sedem venire, permittite, et si quilibet eorum viae contradicere voluerit, obviat. » Hinc igitur apparet auctoritatem Gregorii in Episcopos Africae. Item lib. II. epist. 37. ad Natal.: « Postquam, inquit, ad beatitudinem vestram, et decessoris mei, et mea in causa Honorati Archidiaconi scripta directa sunt, tunc contempta utriusque sententia praefatus Honoratus proprio gradu privatus est. Quod si quilibet ex quatuor Patriarchis fecisset, sine gravissimo scandalo tanta contumacia transire nullo modo potuisset. » Certe his verbis S. Gregorius omnibus Patriarchis se praepositum fuisse, apertissime demonstrat.

Item lib. IV. epist. 56. ad Episc. prov. Helladis: « Pallium, inquit, Joanni fratri nostro Corinthiorum Episcopo nos transmissio

cognoscite, cui vos magnopere convenit obedire. » Vides Gregorii auctoritatem in Graecos Episcopos, quibus Corinthiorum Episcopum, Archiepiscopum ordinat per pallii transmissionem? Idem lib. VII. epist. 63. ad Jo. Episc. Syracus.: « Nam, inquit, de Constantinopolitana Ecclesia, quis eam dubitet Apostolicae sedi esse subjectam? quod et dominus piissimus Imperator, et frater noster Eusebius ejusdem civitatis Episcopus assidue profitetur. » Et epist. 64. ad eundem: « Nam, inquit, quod se dicit sedi Apostolicae subijci, si qua culpa in Episcopis invenitur, nescio quis ei Episcopus subjectus non sit etc. » Quid clarius? Omitto epistolas ad Episcopos Italiae, Galliae, Hispaniae: nam de subiectione eorum nulla dubitatio est.

Respondet Calvinus lib. IV. cap. 7, §. 12. ac primum ait: Gregorium tribuisse sibi jus corrigendi alios, non autem paruisse ei nisi illos qui volebant. At hoc dici non potest: nam Gregorius sanctissimus, et humillimus fuit: quocirca etiam Graeci ejus diem festum colunt; et Calvinus in hoc lib. IV. cap. 7, §. 22. Gregorium virum sanctum fuisse fatetur; non autem potest cum sanctitate consistere usurpatio juris alieni. Neque est naevus aut macula venialis, subijcere sibi omnes Episcopos, sed intolerabilis superbia, et ipsissima nota Antichristi, ut ipsimet frequenter docent: quomodo ergo Gregorius sanctus erat, si omnes Episcopos sibi injuste subijciebat.

Secundo respondet: Gregorium ex mandato Imperatoris judicasse Episcopum Constantinopolitanum, ut ex lib. VII. epist. 64. ipsius Gregorii cognosci potest. At in ea epistola Gregorius dicit, Imperatorem voluisse a se iudicari Patriarcham illum, quia canones hoc jubent: quod idem est, ac si diceret, Imperatorem noluisse impedire, quin juxta canones Episcopus, licet regiae urbis, a Gregorio puniretur. Quare in epistola superiore Gregorius dicit, Imperatorem assidue profiteri, Ecclesiam Constantinopolitanam Romanam esse subjectam.

Tertio respondet: Gregorium sicut alios puniebat, ita paratum fuisse ab aliis emendari, ut ipse dicit lib. II. epist. 37. ad Natal. Salonit. ac proinde non magis praefuisse, quam subjectum fuisse. At Gregorius in illa epistola de correptione fraterna loquitur, non de censura judiciali: « Ecce, inquit, fraternitas tua aegre se talis de conviviis a me esse reprehensam, cum ego, qui etsi hanc

non vita, tamen loco transgredior, ab omnibus corripit, ab omnibus emendari paratus sim, et hunc solum mihi amicum aestimo per ejus linguam ante apparitionem districti iudicis meae maculas mentis tergo. » Adde quod involvit contradictionem, eundem omnibus Praelatum esse, et tamen aliquibus subijci.

Quarto respondet: hunc statum Pontificium valde Gregorio displicuisse: subinde enim conqueritur, inquit, se sub colore Episcopatus ad seculum rediisse, ut lib. I. epist. 5, et 7. At Gregorius deflebat quidem quod ex quiete monasterii ad onera Episcopalia translatus esset: non autem displicebat ei, quod Apostolica Sedes omnium Ecclesiarum curam gereret. Nam ipse idem acerrime pugnavit pro honore Sedis suae, contra Joannem Episcopum Constantinopolitanum. Et lib. IV. epist. 36. ad Eulog.: « Humilitatem, inquit, teneamus in mente, et tamen ordinis nostri dignitatem servemus in honore. » Et lib. XI. epist. 42. ad Joan. Panorm. Episc.: « Illud, inquit, admonemus, ut Apostolicae sedis reverentia nullius praesumptione turbetur. Tunc enim status membrorum integer manet, si caput fidei nulla pulset injuria. » Et in explic. IV. Psal. Premit. « In tantum, inquit, suae temeritatem extendit vesaniae, ut caput omnium Ecclesiarum Romanam Ecclesiam sibi vendicet, et in Domina Gentium terrene jus potestatis usurpet. »

CAPUT XV.

Idem probatur ex Patribus Graecis.

Veniamus ad testimonia veterum Patrum, qui summi Pontifices non fuerunt. Calvinus et Illyricus tres tantum nobis obijciunt, Cyprianum, Hieronymum, et Bernardum, de quibus dicemus suo loco. Nam autem pro tribus fere triginta illis obijciemus.

Primus igitur sit: B. Ignatius, qui epist. ad Rom. inscribit: « Ignatius Ecclesiae sanctificatae, quae praesidet in regione Romanorum. » Cur dicitur Ecclesia praesidens, nisi quia Caput est omnium aliarum?

Secundus. B. Irenaeus lib. III. cap. 3. « Maxime, inquit, antiquissime et omnibus co-

gnitæ, a gloriosissimis duobus Apostolis Petro et Paulo Romæ fudatæ et constitutæ Ecclesiæ, eam quam habet ab Apostolis traditionem, et annuntiatam omnibus fidem per successiones Episcoporum pervenientem usque ad nos, indicantes, confundimus eos, qui quoquo modo vel per sui placentiã malam, vel vanam gloriam, vel per cœcitatẽ, et malam scientiam, præterquam oportet, colligunt. Ad hanc enim Ecclesiam propter potentiorẽ principatitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est, eos, qui sunt undique fideles, in qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, quæ ab Apostolis est, traditio. »

Nota illud *Necesse est*: et illud *Omnem convenire Ecclesiam*. Et illud: *Propter potentiorẽ principatitatem*: et illud: *In qua semper ab omnibus conservata est Apostolica traditio*.

Nam Irenæus probat, posse non confundere omnes hæreticos ex doctrina Romanæ Ecclesiæ, quia necesse est ad hanc Ecclesiam omnes convenire, et ab ipsa tanquam a Capite et fonte pendere; et proinde necesse est, ejus doctrinam esse Apostolicam et veram. Quod autem necessarium sit omnibus Christianis pendere a Romana Ecclesia probat.

Primo a priori, quia datus est huic Ecclesiæ principatus.

Secundo a posteriori, quia hactenus semper omnes conservarunt Fidem in hac Ecclesia, id est, in unione et adhesionem ad hanc Ecclesiam, ut ad Caput et matrem.

Tertius, Epiphanius hæres. 68. quæ est Meletian: « Ursacius, inquit, et Valens penitentiam agentes, una cum libellis profecti sunt ad beatum Julium Romanum Episcopum pro ratione reddenda de suo errore ac delicto. » Certe isti Episcopi erant: cur igitur a Romano Pontifice veniam petebant, si non est Romanus Pontifex etiam Episcoporum iudex et Caput?

Quartus, Athanasius in II. Apolog. eosdem Episcopos a B. Julio veniam delicti petivisse testatur. Et in epist. ad Felic. Papam: « Ob id vos, prædecessoresque vestros, Apostolicos videlicet Præsules, in summitatis arce constituit, omniumque Ecclesiarum curam habere præcepit, ut nobis succurratis etc. » Denique in lib. de sent. Dionys. Alexand. Episc.: « Quidam, inquit, ex Ecclesia recte quidem sentientes, sed ignari ejus cause, cur ita ab eo scriptum esset, Romam ascenderunt, ibique eum apud Dionysium Romanum Præsulem accusaverunt. »

Cur, quæso, Dionysius Alexandrinus Patriarcha a bonis viris accusatur apud Romanum Pontificem, nisi quia sciebat, Romanum Pontificem communem esse omnium judicem?

Quintus, Basilius in epist. 32. ad Athanas.: « Visum est, inquit, consentaneum scribere ad Episcopum Romanum, ut videat res nostras, et iudicii sui decretum interponat. Ut quia difficile est, aliquos inde de Concilii sententia mitti, ipsi auctoritatem rei tribuat delectis viris, qui laborem quidem itineris perferre possint, lenitate vero ac facilitate morum, tum commoda et prudenti oratione eos, qui a recta via deflexerunt, monere, quique acta Ariminensis Concilii secum ferant, ad ea rescindenda, quæ illic violente acta sunt etc. » Hic Basilius tribuit Romano Episcopo auctoritatem visitandi Ecclesiæ Orientis, et ex auctoritate decreta faciendi, ac rescindendi Concilia generalia, quale erat Ariminense.

Sextus, S. Gregorius Nazianzenus in carm. de vita sua, dicit, Romanam Ecclesiam semper conservasse veram de Deo sententiam, ut decet Urbem, quæ toti Orbi præsidet. Nec loquitur de Imperio temporali: nam eo tempore Imperii Romani sedes Constantinopoli erat, non Romæ.

Septimus, S. Joannes Chrysostomus in epist. 1. ad Innoc. Papam: « Obsecro, inquit, ut scribas, quod hæc tam inique facta non habeant robur, illi autem, qui inique egerunt, pœnæ Ecclesiasticarum legum subiaceant etc. » Deposuerat Chrysostomus ab Episcopatu Constantinopolitano Theophilus Episcopus Alexandrinus in Concilio multorum Episcoporum: Chrysostomus ad Romanum Pontificem scribit, ut ipse sua auctoritate decernat, irritam esse sententiam Theophili, et Theophilum ipsum puniat. Agnoscit ergo Chrysostomus Innocentium Papam, ut summum judicem etiam Græcorum. Item in epist. 2. ad eundem: « Perpetuas, inquit, vobis gratias agimus, quod paternam erga nos benevolentiam declarastis etc. »

Agnoscit Chrysostomus Innocentium ut patrem, cum tamen ipse senior Innocentio esset, et Episcopus regie urbis. Denique, in ead. epist. petit ab Innocentio, ne inimicos suos excommunicet, tametsi illi hoc mereantur: « Vestram, inquit, oro vigilantiam, ut licet omnia tumultibus impleverint, si tamen curari morbo voluerint, ne affligantur, neque e costu ejiciantur. »

Octavus, S. Cyrillus epist. 40. ad Nestor., et epist. 11. ad Cler. et pop. Constantinop. scribit, Nestorium nisi intra terminum a Coelestino Papa Romano præscriptum hæreses suas revocet, ab omnibus ut excommunicatum et depositum debere vitari. Et in epist. 18. ad Coelestin., quem in inscriptione sanctissimum Patrem appellat, petit ab eo: num velit cum Nestorio ad tempus adhuc communicari, an vero deinceps ab omnibus vitari. Quæ omnia satis declarant, quo loco Romanum Pontificem S. Cyrillus habuerit, cum in damnatione ac depositione Nestorii, nihil se aliud quam executorem, et administrum Romani Pontificis exhibuerit. Et in lib. Thes. « Petro, inquit, omnes jure divino caput inclinant, et primates mundi tanquam ipsi Domino Jesu obediunt. « Hem. » Debemus nos, ut qui membra sumus, capiti nostro Romano Pontifici, et Apostolicæ sedi adherere etc. »

Quæ verba non habentur in lib. Thesauri qui nunc exstant, sed citantur a B. Thoma in Opusc. cont. Græc., et a Gennadio Scholario Græco auctore in lib. de Prim. Rom. Pontif. Constat autem multos libros Thesauri perisse; nam citatur in VI Synodo, act. 40. lib. XXXII Thes. Cyrilli, cum non exstent hoc tempore libri, nisi quatuordecim. Præterea Andreas Colossensis Episcopus, in Concilio Florentino sess. 7. affirmavit, in Thesauris Cyrilli mirifice prædicari Romani Pontificis auctoritatem, nec ullus Græcorum contradixit.

Nonus, Theodoretus in epist. ad Leonem Papam: « Ego, inquit, Apostolica vestræ sedis expecto sententiam, et supplico et obsecro vestram sanctitatem, ut mihi opem ferat justum vestrum et rectum appellanti iudicium, et jubeat ad vos accurrere, et ostendere meam doctrinam vestigia Apostolica sequentem. » Hic Episcopus Asiaticus erat, et 800 Ecclesiis præerat, ut ipse ibidem dicit, et tamen Romanum Pontificem supremum judicem suum agnoscit. Idem in epist. ad Renat. Presbyt. Rom.: « Spoliarent, inquit, me sacerdotio, ejeceruntque ex civitatibus, neque etatem in religione exactam, neque cantum reveriti. Quamobrem te precor, ut sanctissimo Archiepiscopo Leoni persuadeas, ut Apostolica utatur auctoritate, jubeatque ad vestrum Concilium adire. Tenet enim sancta ista sedes gubernacula regendorum cuncti orbis Ecclesiarum. »

Decimus, Sozomenus lib. III., cap. 7: « Cum propter sedis propriæ dignitatem cu-

ra omnium ad ipsum spectaret, singulis Ecclesiam suam restituit. » Loquitur de Julio I. qui reddidit Episcopatum Athanasio Alexandrino, et Paulo Constantinopolitano.

Undecimus, Acatius in epist. ad Simplic. Papam, quæ habetur tom. II Concilior.: « Sollicitudinem, inquit, omnium Ecclesiarum, secundum Apostolum circumferentes, nos indesinenter hortamini, quamvis sponte vigilantes ac præcurrentes. »

Duodecimus, Episcopus Patrensis, de quo sic scribit Liberatus in Breviar. cap. 22: « Sylvio, inquit, veniente Pataram venerabilis Episcopus civitatis ipsius venit ad Imperatorem, et iudicium Dei contestatus est de tantæ sedis Episcopi expulsionem, multos esse dicens in hoc Mundo Reges, et non esse unum, sicut ille Papa est super Ecclesiam mundi lotius, a sua sede expulsus. »

Decimustertius, Justinianus senior Augustus in epist. ad Joan. II., quæ habetur in God. in 1. tit. 2. « Nec enim, inquit, palimur quidquam, quod ad Ecclesiarum statum pertinet, quod non etiam vestre innocentæ sanctitati, quæ caput est omnium sanctarum Ecclesiarum. »

CAPUT XVI.

Idem probatur ex Patribus Latinis.

Jam ex Latinis B. Cyprianus sæpe hoc docet. Sed antequam loca propria adferamus, explicandum est breviter argumentum libri ejus de unitate Ecclesiæ; inde enim alia ejus testimonia facilius intelliguntur. Igitur libro de unitate Ecclesiæ propositum est ostendere, in quo consistat Ecclesiæ unitas, ac primum demonstrat, unde oriatur divisio et hæresis: « Hoc eo fit, inquit, dum ad veritatis originem non reditur, neque caput quaeritur, nec magistri coelestis doctrina servatur. »

Ubi tria proponit. Primo, originem veritatis de Ecclesia, id est, unde coeperit doctrina de Ecclesia. Secundo, Caput Ecclesiæ, et quidem a Christo diversum: nam paulo ante dixerat, omnes hæreticos Christum quaerere; et tamen hic ait, inde nasci omnes hæreses, quod hæretici non quaerunt Caput Ecclesiæ. Tertio, doctrinam coelestis Magistri,

id est, quæ sit doctrina Christi de Ecclesia, et ejus Capite.

His propositis, mox declarat ista tria, dicens: « Loquitur, inquit, Dominus ad Petrum: Ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, et portæ inferorum non vincunt eam: et eidem post resurrectionem suam dicit: Pasce oves meas etc. » Ubi Cyprianus docet, originem veritatis de Ecclesia, quam dixerat quærendam esse in his verbis Domini. Hic enim cœpit doctrina de Ecclesia: et similiter caput Ecclesie, quod quærendum dixerat esse Petrum: et doctrinam cœlestis Magistri esse hæc eadem verba. Quare paulo post subiungit ac docet, Ecclesiam esse unam in radice et Capite, licet propagatione multiplicetur, et ponit tria exempla, lucis, fontis, et arboris, quæ omnia sunt unum in radice, et propagatione multiplicantur. Habemus ergo ex hoc loco, Petrum esse Caput totius Ecclesie.

Quod autem hoc idem Romano Episcopo conveniat; declarat idem Cyprianus lib. I, epist. 3. ad Cornel. ubi loquens de schismate Novatianorum, qui non agnoscebant Cornelium Pontificem, sic ait: « Neque enim aliquid hæreses abortitæ sunt, aut nata sunt schismata, quam inde, quod Sacerdoti Dei non obtemperat, nec unus in Ecclesia ad tempus sacerdos, et ad tempus iudex vice Christi cogitatur. Cui si secundum magisteria divina obtemperaret fraternitas universa, nemo adversus Sacerdotum collegium quidquam moveret etc. »

Adversarii quidem respondent: hic loqui Cyprianum de singulis Episcopis, et particularibus Ecclesiis, et velle dicere, in qualibet Ecclesia unum debere esse ad tempus iudicem et Sacerdotem. At si conferatur hic locus cum superiore, apparebit, manifeste loqui Cyprianum de Ecclesia universa: nam sicut ibi dixerat, inde nasci hæreses, quod non queritur caput; et explicuit Caput totius Ecclesie esse Petrum; ita hic dicit inde nasci hæreses, quod non cogitatur unus in Ecclesia iudex vice Christi, nimirum Cornelius, nam de eo loquitur. Quocirca paulo infra in eadem epist. vocat Romanam Ecclesiam Petri Sedem, et Ecclesiam principalem, unde unitas sacerdotalis exorta est.

Idem lib. II, epist. 40. ad eundem Cornel.: « Miseramus, inquit, nuper collegas nostros, ut ad Catholicæ Ecclesie unitatem scissi corporis membra componerent, sed diversæ

partis obstinata, et inflexibilis pertinacia non tantum radicis, et matricis sinum, atque complexum recusavit, sed etiam adulterum et contrarium caput extra Ecclesiam fecit etc. » Hic aperte de Ecclesia Catholica sermo est, extra quam sunt Novatiani. At dicit Cyprianus, non tantum noluisse Novatianos redire ad Ecclesiam, et agnoscere radicem et matricem, seu Caput hujus Ecclesie; sed etiam adulterum, et contrarium Caput sibi constituisse. Sicut ergo Novatianus fuit caput omnium Novatianorum, ita Cornelius fuit Caput omnium Catholicorum.

Idem lib. I, epist. 8. ad pleb. universam: « Deus unus est, et Christus unus, et una Ecclesia, et Cathedra una super Petrum Domini voce fundata. Aliud altare constituit, aut sacerdotium novum fieri, præter unum altare, et unum sacerdotium non potest. Quisquis alibi collegerit, spargit. »

Hic sane sicut Deus unus est et Christus unus, et Ecclesia una numero non specie: ita et Cathedra una est numero, id est, Cathedra quædam singularis, quæ totam Ecclesiam docet, et illa est Petri, extra quam quicumque colligit, spargit. Denique lib. IV, epist. 8. iterum vocat Romanam Ecclesiam radicem et matricem Catholicæ Ecclesie.

At obijciunt adversarii. Primo librum Cypriani de unit. Eccl. ubi sic ait: « Episcopus unus est, cujus a singulis in solidum pars tenetur. » Ergo non est unus Episcopus totius Ecclesie. Secundo obijciunt epist. Cypriani ad Quint. ubi Cyprianus in Concilio residens, ait: « Neque enim quisquam nostrum Episcopum se esse Episcoporum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem collegas suos adigit, quando habet omnis Episcopus pro licentia libertatis et potestatis suæ arbitrium proprium, tanquam judicari ab alio non possit, cum nec ipse potest alterum judicare. Sed expectemus universi iudicium Domini nostri Jesu Christi, qui unus et solus habet potestatem præponendi nos in Ecclesie suæ gubernatione et de actu nostro judicandi. »

Respondeo ad primum: Episcopatus unus est eo modo, quo Ecclesia una est: Ecclesia autem est una eo modo, quo multi arboris rami sunt una arbor, multi rivi una aqua, et multi radii una lux, ut ibidem Cyprianus dicit; sicut ergo in ramis, rivis, et radiis unitas est ratione unius capituli, id est, radicis, fontis, solis, licet rami ipsi, rivi, et radii multiplicentur; ita etiam Ecclesia est

una, et Episcopatus unus in radice et Capite, quamvis multæ sint particulares Ecclesie, multique particulares Episcopatus. Unius igitur magni Episcopatus ab Episcopis singulis in solidum pars tenetur, sed non æqualis, neque eodem modo. Nam Petrus et ejus successores tenent eam partem quæ est veluti caput, et radix, et fons: cæteri tenent alias partes quæ sunt veluti rami, et rivi.

Est enim iste unus Episcopatus (ut diximus) similis corpori heterogeneo, non homogeneo; ex quo sequitur, ut non eodem modo teneant Episcopi singuli partem hujus Episcopatus. Nam sicut radix, licet sit pars, ut etiam est ramus, tamen sustentat, et regit ramos, et omnia quæ sunt in ramis, sunt etiam virtualiter in radice, non e contrario: ita etiam licet Ecclesia Romana et Episcopatus Romanus sit pars Ecclesie universæ, et Episcopatus universalis, sicut est Ecclesia Tusculana et ejus Episcopatus: tamen Ecclesia Romana regit Tusculanam, non contra.

Itaque ex sententia Cypriani recte colligitur, non esse Papam Romanum solum Episcopum omnium Ecclesiarum: sunt enim et alii veri Episcopi, qui partem suam regendam susceperunt Ecclesie universalis; non tamen recte colligitur, non esse Romanum Pontificem Caput et Pastorem Episcoporum omnium, et proinde etiam Ecclesie universæ; quandoquidem pars, quæ ipsi regenda commissa est, eum locum habet in Ecclesia, quem habet radix in arbore, caput in corpore, et fons in aquarum rivulis.

Ad secundum dico: Cyprianum, cum ait: « Neminem se facere Episcopum Episcoporum, » loqui de iis, qui in Concilio illo Carthaginiensi erant, nec includi ea sententia Romanum Pontificem, qui vere est Episcopus Episcoporum, et Pater Patrum, ut infra ostendemus, cum de titulis agemus.

Ad illud quod ait, Episcopum non posse judicari nisi a Deo, sicut a solo Deo constituitur, dico: intelligi debere in rebus dubiis et occultis; sic enim exponit B. Augustinus lib. III de Bap. cap. 3. nam his verbis Cypriani recitatis: « Opinor, inquit, in his questionibus, quæ nondum eliquatissima perspectione discussæ sunt etc. »

Ubi docet, Cyprianum significare voluisse, singulos Episcopos in Concilio, dum res discutuntur, posse libere sententiam suam dicere, nec debere a Præside tyrannice cogi ad suam sententiam, antequam questio definita

sit. Nam quod alioqui possit Pontifex judicare et depopere Episcopos hæreticos, vel schismaticos manifestos, patet ex lib. III, epist. 13. ad Stephanum Papam, ubi Cyprianus eum hortatur, ut jubeat deponi Episcopum Arelatensem, et alium constitui ejus loco.

Secundus Optatus Cypriani sententiam sequitur, de unica Cathedra totius Ecclesie lib. contr. Parmen. III ubi dicit, quinque esse Ecclesie Catholice dotes, ac primam esse unicam et singularem Petri Cathedram, in qua ab omnibus servari debet unitas: eam vero singularem Cathedram, non solum Petri, sed etiam successorum esse ostendit, enumerans Romanos Pontifices usque ad Siricium. Et tandem concludit: « Igitur de dotibus supradictis Cathedra est prima, quam probavimus per Petrum nostram esse. »

Tertius B. Ambrosius in c. 3. I. ad Tim.: « Cum totus mundus, inquit, Dei sit, tamen domus ejus Ecclesia dicitur, cujus hodie Rector est Damasus. »

Item Orat. in Satyrum: « Percunctatus, inquit, Episcopum est, si cum Episcopis Catholicis, hoc est, si cum Romana Ecclesia conveniret. »

Cur, quæso, Episcopi Catholici non sunt nisi qui cum Romana Ecclesia conveniunt, nisi quia Romana Ecclesia Caput est Catholicæ Ecclesie? Idem lib. III de Sacram. cap. 4.: « Non ignoramus, inquit, quod Ecclesia Romana hanc consuetudinem non habeat, cujus typum in omnibus sequimur, et formam. » Et infra: « In omnibus, inquit, sequi cupio Ecclesiam Romanam, sed tamen et nos homines sensum habemus; ideo quod alibi rectius servatur, et nos recte custodimus. »

Ubi observandum est, cum Ambrosius dicat, in omnibus se velle sequi Romanam Ecclesiam, et tamen eam sequi nolit in consuetudine non lavandi pedes recens baptizatis: illud in omnibus intelligendum esse de omnibus necessariis, et ad salutem pertinentibus; alioqui secum pugnaret.

Quartus B. Hieronymus in ep. ad Agemchiam de Monogamia: « Ante annos, inquit, plurimos, cum in chartis Ecclesiasticis juvenem Damasum, Romanæ urbis Episcopum, et Orientis atque Occidentis synodicis consultationibus responderem etc. » Vides, quomodo ex universa Ecclesia, et toto terrarum Orbe responsa tunc petebantur a Sede Apostolica? Idem in epist. ad Damas. de nom.

hypost. : « Quamquam, inquit, tui me terreat magnitudo, invitat tamen humanitas, a pastore praesidium ovium peto. Cum successore piscatoris et discipulo crucis loquor. Ego nullum primum, nisi Christum sequens, beatitudini tuae, id est, Cathedrae Petri communiōne consocior. Super illam petram aedificatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est. Si quis in Arca Noe non fuerit, peribit regnante diluvio. » Et infra : « Non novi Vitalem, Meletium respuo, ignoro Paulinum. Quicumque tecum non colligit, spargit : hoc est, qui Christi non est, Antichristi est. »

Observa primo Hieronymum, qui presbyter Antiochenus erat, tamen ovem se agnoscere Episcopi Romani.

Secundo, confiteri Hieronymum, Damasum esse Petri successorem.

Tertio, cum dicit : « Ego nullum primum, nisi Christum sequens, beatitudini tuae communiōne consocior ; » velle dicere, se primum Christo, deinde Christi Vicario adherere. Idem enim est, ac si dixisset : « Ego neminem tibi, Damase Pontifex, nisi Christum praepono. »

Quarto, ab Hieronymo Romani Pontificis Sedem fieri fundamentum ejus domus et navis, quae est Ecclesia universalis, ac proinde Romanum Pontificem fieri Caput totius Ecclesiae.

Postremo, maluisse Hieronymum Romanae Sedis Pontifici adherere, quam Episcopo suo proprio Paulino : qui tamen non unus de turba, sed Patriarcha Antiochenus erat. Sic enim ait : « Non novi Vitalem, Meletium respuo, ignoro Paulinum. »

Quare ipse etiam Erasmus, qui aliqui iniqui esse solet Romanae Ecclesiae, in Annot. ad hunc locum, dicit, videri sibi Hieronymum his verbis asserere, omnes Ecclesias subjectas esse Apostolicae Sedi. Quod est notandum adversus novos haereticos, qui Erasmus habent pro oraculo.

At Calvinus objicit Primo epist. Hieronymi ad Nepotian. ubi unitatis exempla recensens Hieronymum, dicit : « Singuli Ecclesiarum Episcopi, singuli Archipresbyteri, singuli Archidiaconi, et omnis ordo Ecclesiasticus suis Rectoribus nititur. Nec addit, inquit Calvinus, uno Capite tanquam vinculo omnes Ecclesias inter se esse colligatas. »

Secundo objicit, non solum Calvinus, sed etiam Illyricus, Melancthon, et alii epist. ad Evagr. ubi Hieronymus dicit : « Si aucto-

ritas quaeritur, orbis major est urbe. Quid mihi profers unius urbis consuetudinem ? Quid paucitatem, de qua ortum est supercilium, in leges Ecclesiae vindicas ? Ubicumque fuerit Episcopus, sive Romae, sive Eubugii, sive Constantinopoli, sive Rhegii, sive Alexandriae, sive Tanis, ejusdem meriti est, et ejusdem sacerdotii ; potentia divitiarum, et paupertatis humilitas sublimiore vel inferiorum Episcopum non facit. »

Ad primum dico : Hieronymum non omnis unum Caput, nam cum ait : « Et omnis ordo Ecclesiasticus suis Rectoribus nititur ; » indicat praeter unum Episcopum, unum Archipresbyterum, et unum Archidiaconum, esse adhuc alias unitates, nimirum, in singulis provinciis unum Metropolitanum ; in singulis regionibus majoribus unum Primatem ; in tota Ecclesia unum Pontificem ; alioqui non erit verum, in omni ordine Ecclesiastico esse unum Rectorem.

Ad secundum dico : Hieronymum eo loco reprehendere malam quamdam consuetudinem, quae Romae erat, non in tota Ecclesia Romana, vel in summo Pontifice, sed in Diaconis tantum Romanis. Quoniam enim Diaconi pauci erant, et curam habebant Theauri Ecclesiastici, paulatim incipiebant se praepone Presbyteris, et inter eos sedere, cum antiqua consuetudo sit, ut Presbyteris cum Episcopo sedentibus, Diaconi stent, non sedeant. De his ergo dicit : « Quid mihi profers unius urbis consuetudinem ? Quid paucitatem, de qua ortum est supercilium ? »

Quod autem Romanus Pontifex non probaret eam consuetudinem, ibidem Hieronymus indicat ; dicit enim, solum absente Episcopo asum fuisse Diaconum inter Presbyteros sedere. Illud autem, quod Hieronymus dicit : Episcopos esse ejusdem meriti et sacerdotii, verum est, sed intelligi debet de Episcopatu ratione ordinis, non jurisdictionis. Nec enim negare voluit Hieronymus, majorem esse ditionem Episcopi Alexandrini, quam Tanensis, cum constet, illum tribus magnis provinciis, istum uni tantum civitatis praefuisse.

Quintus. B. Augustinus in epist. 162. : « In Romana, inquit, Ecclesia semper Apostolicae Cathedrae viguit principatus. » Item ep. 92. ad Innoc. : « Quia te Dominus gratiae suae praecipuo munere in sede Apostolica collocavit, talemque nostris temporibus praestitit, ut nobis potius ad culpam negligentiae valeat, si apud tuam venerationem, quae pro Eccle-

sia suggerenda sunt, facuerimus, quam ea tu possis vel fastidiose, vel negligenter accipere, magnis periculis infirmorum membrorum Christi, pastoralis diligentiam, quaesumus, adhibere digneris. »

Quibus verbis petit Augustinus cum toto Concilio Milevano, ut Innocentius pastoralis curam adhibeat Ecclesiae, coercendo Pelagianos, qui Palaestinam et Africam praecipue inficiebant : quod certe non peteret, nisi Innocentium etiam Palaestinae et Africae Pastorem esse crederet. Deinde, cur non scribit Augustinus Patriarchae Hierosolymitano, vel Metropolitano Palaestinae, et Primati Africae Carthaginiensi Episcopo potius, quam Romano Pontifici, nisi quia sciebat majorem esse Romani Pontificis in Palaestina et Africa auctoritatem, quam priorum Episcoporum.

Item in epist. 157. ad Optat. : « Me apud Caesaraem praesente venerunt, quo nos inuncta nobis a venerabili Papa Zozimo, Apostolicae sedis Episcopo, Ecclesiastica necessitas traxerat etc. » Jusserat nimirum Zozimus, ut Episcopi Africae apud Caesaraem Concilium celebrarent : et S. Augustinus parendum esse, et necessario parendum Zozimo Papae existimavit. Item lib. I. ad Bonif. c. 1. « Non dedignaris, inquit, qui non alta sapis, quamvis altius praesideas, esse amicus humilium. » Et infra : « Communis, inquit, est omnibus nobis, qui fungimur Episcopatus officio, quamvis ipse in eo praemineas celsiore fastigio, specula pastoralis. » Vides hic ab Augustino omnes Episcopos subijci fastigio celsiori Romani Pontificis.

Sextus S. Prosper lib. de ingratis. « Sedes Roma Petri, quae pastoralis honoris facta caput mundo, quidquid non possidet armis, Religione tenet etc. » Et lib. II de vocatione Gentium cap. 6 : « Roma, inquit, per sacerdotii principatum amplior facta est arce religionis, quam solio potestatis. »

Septimus B. Victor Ulicensis lib. II de persecut. Wand. Ecclesiam Romanam Caput appellat omnium Ecclesiarum.

Octavus Vincentius Lirinensis in suo Commonitorio : « Lectae, inquit, sunt ibi quaedam ad quosdam epistolae S. Felicis martyris, et S. Julii, urbis Romae Episcoporum. Et ut non solum Caput orbis, verum etiam latera illi judicio testimonium perhiberent, adhibitus est a meridie beatissimus Cyprianus a septentrione S. Ambrosius etc. » Vides, Romanum Pontificem vocari Caput orbis terrarum.

Nonus Cassiodorus l. XI. epist. 2. ad Jo. Papam : « Vos, inquit, speculatores Christiano populo praesidetis, vos Patris nomine universa diligitis. » Et infra : « Quapropter non decet custodire aliqua. » (Erat enim Cassiodoro demandata cura Urbis Romae a Rege Theodorico) « sed vos omnia. » Et infra : « Sedes illa toto orbe mirabilis propriis teget affectione cultores : quae licet generalis mundo sit praesita, vobis etiam cognoscitur et localiter attributa. »

Decimus Beda lib. II hist. gent. Angl. cap. 4. : « Cum primum (Greg.), inquit, in toto orbe gereret Pontificatum, et conversis jam dudum ad fidem veritatis esset praelatus Ecclesiis, nostram gentem eatenus idolis mancipatam, Christi fecit Ecclesiam. »

Undecimus B. Anselmus lib. de Incarnat. Verbi cap. 1. dedicat librum Urbano Papae, his verbis : « Domino et Patri universae Ecclesiae in terra peregrinantis, summo Pontifici Urbano frater Anselmus vita peccator, habitu Monachus, sive jubente, sive permitte Deo, Cantuariæ Metropolis vocatus Episcopus, debitam subjectionem cum humiliter servitio, et devotis orationibus. Quoniam divina providentia vestram elegit sanctitatem, cui vitam, et fidem Christianam custodiendam, et Ecclesiam suam regendam committeret, ad nullum alium rectius refertur, si quid contra Catholicam fidem oritur in Ecclesia, ut ejus auctoritate corrigatur, nec ulli alii tutius, si quid contra errorem responderetur, ostenditur, ut ejus prudentia examinetur. »

Duodecimus Hugo de S. Victore lib. II de Sacram. p. 3. cap. 15 : « Apostolica sedes, inquit, cunctis in orbe terrarum praefertur Ecclesiis. »

Decimustertius B. Bernardus (quem etiam Calvinus pro se affert, et sanctum vocat lib. IV Instit. cap. 7, §. 22.) lib. II de Considerat.

« Age indagemus adhuc diligentius quis sis, quam geras, videlicet pro tempore, personam in Ecclesia Dei. Quis es ? Sacerdos Magnus, summus Pontifex, tu Princeps Episcoporum, tu haeres Apostolorum, tu primatu Abel, gubernatu Noe, Patriarchatu Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyses, iudicatu Samuel, potestate Petrus, unctione Christus. Tu es, cui claves traditae, cui oves creditae sunt, sunt quidem et alii caeli janitores, gregumque pastores, sed tu tanto gloriosus, quanto et

differentius utrumque præ cæteris nomen hereditasti. »

« Habent illi sibi assignatos greges, singuli singulos, tibi universi crediti, uni unus. Nec modo ovium, sed et pastorum tu unus omnium pastor. » Et infra: « Ergo juxta canones tuos, alii in partem sollicitudinis, tu in plenitudinem potestatis vocatus es. Aliorum potestas certis arctatur limitibus; tua extenditur et in ipsos, qui potestatem super alios acceperunt. Nonne si causa exstiterit, tu Episcopo cœlum claudere, tu ipsum ab Episcopo deponere, etiam et tradere Satanæ potes? stat ergo inconcussum privilegium tuum tibi, tam in datis clavibus, quam ovibus commendatis. »

Hæc ille, vir sanctus, teste Calvino, et sine Calvino testibus innumerabilibus miraculis: at sanctitas vera sine vera Fide esse non potest; vera igitur Fide S. Bernardus credebatur, Romanum Pontificem esse Pastorem Ecclesiæ universæ.

Sed objicit Calvinus multa, quæ idem Bernardus contra abusus, et vitia Romanæ curiæ scripsit in lib. de consid. quod videlicet ex toto Orbe terrarum Romam accurrant ambitiosi, avari, simoniaci, qui Apostolica auctoritate ad honores Ecclesiasticos velint assumi. Sed hæc solutione non egent: nam, ut idem S. Bernardus serm. 66. in Cant. expresse docet, mali mores Prælatorum non impediunt, quo minus illi Prælati sint, et nos obedire teneamur: cum Dominus dicat Matt. XXIII: *Quæ dicunt facite, secundum opera eorum nolite facere* (1).

Accedat ultimo Imperatoris Latini testimonium, sicut supra retulimus testimonium Imperatoris Græci. Valentinianus in ep. ad Theodos. quæ exstat inter præambulas ad Conc. Chalced.: « Debemus, inquit, dignitatem propriæ venerationis B. Apostolo Petro in nostris temporibus conservare, quatenus beatissimus Romanæ civitatis Episcopus, cui principatum sacerdotii super omnes, antiquitas contulit, locum habeat et facultatem de fide, et sacerdotibus judicandi. »

Similia habentur in epistolis Gallæ Placidæ, et Liciniæ Eudoxiæ Augustarum ad eundem Theodosium ibid.

(1) Matth. XXIII, 3.

CAPUT XVII.

Idem probatur ex origine et antiquitate Primatus.

Atque hæcenus quidem ex divino jure, ex Generalibus Conciliis, ex Pontificum sanctorum testimonio, ex consensu Patrum Græcorum et Latinorum ostendimus, Romani Pontificis Ecclesiasticum principatum ab ipso Christo, principium accepisse; quod genus argumenti, quod ad impossibile ducens appellatur, id ipsum demonstrare aggrediemur. Nam si non est, ut dicimus; igitur alio tempore, et alio auctore cepit Romani Pontificis Ecclesiasticus principatus: at nullum tempus assignari, nullus auctor notari potest, quin eo antiquiorem hunc primatum fuisse demonstramus, nisi ad Christum auctorem, et Christi tempora veniamur; eo igitur veniamus necesse est.

Respondent adversarii, se tempus et auctorem assignare posse. Et quidem Joan. de Turrecremata lib. II, cap. 39. Sum. de Eccl. quatuor opiniones hereticorum ponit.

Primam, eorum qui dicunt, Romani Pontificis auctoritatem esse ab Apostolis.

Secundam, eorum qui asserunt, esse a generali Concilio; quam sententiam Nilus sequitur.

Tertiam, eorum qui existimant, ab electoribus Cardinalibus tribui; quam, vel certe similem, docet etiam libellus Smalchaldicus, de Primatu. Inde enim probat, Papam non esse supra Ecclesiam jure divino, quia Ecclesia eligit Papam.

Quartam, eorum qui docent, esse ab Imperatoribus introductam: quam ultimam multi hæretici amplectuntur. Discentiamus ergo breviter singulas.

Prima opinio tria pro se habet testimonia. Unum Analeti in epist. 2. ubi dicit: « Cæteri Apostoli cum eo (Petro) pari consortio honorem, et potestatem acceperunt, ipsumque principem suum esse voluerunt. »

Alterum est Julii I. in epist. 1. ubi de Apostolis loquens: « Sanctam, inquit, Romanam Ecclesiam primatum omnium Eccle-

siarum habere voluerunt. » Tertium est ex can. *Ego Ludovicus*, dist. 63. ubi Romanus Pontifex Vicarius dicitur B. Petri. Ex quo sequi videtur, ut non Christus, sed Petrus Romano Pontifici auctoritatem tribuerit.

Sed hæc sententia nullo negotio refutatur. Nam idem Analetus in epist. 3. sic ait: « Sacrosancta Romana Ecclesia non ab Apostolis, sed ab ipso Domino, et Salvatore nostro primatum obtinuit, sicut B. Petro ait: Tu es Petrus etc. »

Quare cum idem auctor scribit, Apostolos Petrum principem suum esse voluisse, non loquitur de voluntate instituentis, sed de approbante, et agnoscente quod Dominus instituerat: quemadmodum etiam locutus videtur Julius Papa. Quamquam potest quoque aliter ad testimonium illud Julii responderi: nimirum, Petrum a solo Christo primatum habuisse: tamen Romanam Ecclesiam, de qua ibi Julius loquitur, aliquo modo habuisse ab Apostolis.

Nam (ut supra docuimus) Romanus Pontifex, ut est successor Petri, a Christo primatum habet: tamen ratio successioneis ex factis Petri orta est. Quocirca B. Gregor. lib. VI, epist. 37. ad Eulog. « Ipse, inquit, sublimavit sedem, in qua etiam quiescere et presentem vitam finire dignatus est. »

Quod vero de nomine *Vicarii* additur, non habet difficultatem: nam si uno in loco Romanus Pontifex Petri Vicarius dicitur, in sexcentis locis dicitur successor, ut ex testimoniis supra citatis perspicuum est. Porro Vicarius Petri dicitur summus Pontifex, quoniam S. Petrus adhuc vivit, et gubernacula Ecclesiæ non reliquit, ut ait Leo serm. 2. de annivers. assumpt. suæ: quia tamen S. Petrus non proprie fungitur munere pastoralis, sed meritis ac precibus suis Ecclesiam regit et protegit; improprie sunt illæ locutiones, et solum ob reverentiam B. Petri aliquando usurpantur. Quare S. Leo loco notato, se etiam hæredem B. Petri esse dicit.

Alter sententia, quæ a Concilio primatum institutum esse docet, probatur a Nilo duobus argumentis. Primum est in Concilio Chalcedonensi can. 28. (ut ipse citat) vel act. 16. in nostro codice: ibi enim Concilium dicit, Romanam Ecclesiam a Patribus habuisse Primatum, eo quod illa civitas Imperio Orbis terræ eo tempore potiretur.

Secundum est in Constit. Novel. 100 Justin., quæ tamen 131. est apud nos, ubi sic legitur: « Decernimus secundum sacram

Synodorum decreta sanctissimum veteris Romæ Episcopum, primum esse omnium sacerdotum. » Quæ Nili rationes confirmari possunt ex Concilio IV sub Symmacho, ubi sic legitur: « Apostolice sedis primo meritum Beati Petri, deinde Conciliorum venerandorum auctoritas singulararem in Ecclesiis tradidit potestatem. » Hanc eandem sententiam Illyricus in lib. cont. Prim. et in hist. de Prim. quatuor in locis probat testimonio epist. 301. (ut ipse citat, est tamen 288.) *Æneæ Sylvii*, qui Pius II Papa postea dictus est; siquidem in ea epistola ita *Æneæ* loquitur: « Ante Nicænum Concilium sibi quisque vivebat, et ad Romanam Ecclesiam parvus habebatur respectus. »

Sed hæc argumenta facile solvi possunt. Et Romanum Pontificem non a Concilio, sed a Christo primatum habere, præter tot argumenta jam adducta, testatur Gelasius in Concil. 70 Episcoporum. his verbis: « Sancta Romana Ecclesia nullis synodiceis constitutis cæteris Ecclesiis prælata est, sed Evangelicæ vocæ Domini, et Salvatoris nostri, primatum obtinuit. »

Quare ad primum Nili argumentum respondeo: decretum illud magni quidem esse Concilii, sed non legitime factum; proinde nullius esse roboris, vel auctoritatis. Nam ex ipsa act. 16. ejusdem Concilii constat, decretum illud absentibus Legatis Apostolicæ Sedis, qui Concilio præsidebant, esse factum: constat item, eisdem Legatis postea apertissime reclamasse.

Non esse autem legitimum decretum generalis Concilii, quod sine Romano Pontifice aut ejus Legato fit, testatur VII Synodus (quam Nilus ibidem recipit) act. 6. ut illa testamenta interim omittamus. Nec solum Legati S. Leonis in Synodo restiterunt, quantum ad illud decretum attinebat: sed ipse etiam S. Leo, qui reliqua decreta Concilii confirmavit, illud unum damnavit, ac reprobavit in epist. 51. ad Anatol. et seq. ad Martian. ad Pulcheriam, ad Maximam, ad Juvenalem.

Quid? quod in eo decreto duo sunt manifeste falsa. Alterum est, Romano Pontifici a Patribus Nicænis primatum esse attributum. Nam Concilium Nicænum non attribuit Romano Pontifici primatum, quasi antea non habuerit, sed agnovit eum habere, ac semper habuisse: sic enim incipit 6. can. Nicæni Concilii (ut in eodem Concilio Chalcedonensi, act. 16. recitatur): « Ecclesia